

kiosztotta a lakosságnak minden külön díj nélkül, némi csekély szolgálat ellenében. Határa miatt a gyeviekkel a múlt század eleje táján meggyült a baja az uradalomnak, a mint fentebb (IV. 400) említettük. A Szilágyi és Török nemzetség tagjai a puszták felosztása, vagyis a legelő elkülönítés tárgyalása alkalmával még egy-1839. szer és utóljára megkísérelték Rétkopáncsra is vonatkozó jogaik érvényesítését, azonban minden siker nélkül. (III. 509.)

### *Korhány.*

Önállóságát és telepeseit rég elveszítette s mint pusztát a szomszéd Mártélyba olvadt bele. Története tehát ezével vált közössé s ezzel együtt jutott a többi puszták kapcsában a Károlyiak földesuraságát megelőzőleg s ennek kezdetén is elődeink használatába, melyben az urbárium is találta. Minthogy azonban Mártély faluban az uraság kertészei laktak, ezek a hozzájuk közel eső korhányi rétre szemet vetettek s azt magoknak kibérelték. A bírák ekkor a bérlet megszüntetését kívánták az 1807. júl. 7. uradalmi gazdasági tanácstól azon az okon, hogy a rét urbárium szerint a várost illeti, mely kívánságukat azonban föl sem vették s azt csapták a bírák szemé közé, hogy »a földesuraság saját földjéről való intézkedésében jobbágyainak tudósítással nem tartozik«. A mereven elutasított lakosság ekkor a vármegyén kereste sérelme orvoslását, mikor is az alispán megbízásából az alszolgabíró és esküdtje az uradalmat eltiltotta a rét bérbeadásától s oda utasította, hogy addig is, míg az ügy törvé- 1807. szept. 10. nyesen eldől, bocsássa azt vissza a vásárhelyieknek s ugyanczeknek engedje át a kertészek által már lekaszált szénát is. Turcsányi János uradalmi ügyész a legközelebbi megyei gyűlésen tiltakozott 1807. dec. 1. ez intézkedés ellen: a vármegye főügyésze, Adámvics Mátyás, pedig e tiltakozás ellen tett óvást s a megye újra eltiltotta a földesuraságot a rét bérbeadásától s az egész Korhánytól. Turcsányi ekkor egyebet nem tehetve, »mivel a vásárhelyiek azt a csekély hasznot is megirigyelték a kertészekről, azok vontató lovaik kiszolgáltatására való szoríttatásuknak mondott ellent«, — a mit

azonban a megye tekintetbe nem vett.<sup>1</sup> Az uraság természetesen föllebezett, a rétet pedig, melynek kiterjedését ekkor  $153\frac{7}{80}$  holdra tették, továbbra is haszonbérlet 1813. utján kezelte s holdjától évenként 1 frt 10 krt kapott,<sup>2</sup> a mi oly területért, melyet az árviz járt, abban az időben nem épen csekély ár volt. A lakosság felfogása szerint az uradalom, mint fentebb az általános tárgyaláskor láttuk, nemcsak K o r h á n y t, hanem a határ több részét is elfoglalta magának, melyeknek a lakosság használatába 1843. való visszabocsátását a jobbágyok koronként követelték.<sup>3</sup>

### *Kökényes.*

Az 1557/8-diki török kincstári defterben a c s a n á d i n á h i e b a sorozva fordul elő így: »K ö k i n y ö s falu, 10 ház. Elfutottak.« Egyebütt azonban, a XVI. és XVII. századbeli adóösszeírásokban és tizedjegyzékekben, sehol sem találjuk nevét, miből következik, hogy mint falu, vagy község, ezen innét nem létezett s mikor Gy ö r f i 1631. J á n o s heves- és borsodmegyei birtokos<sup>4</sup> az egri káptalan előtt a maga hat más vármegyében fekvő s egyenként is elősorolt ősi birtokainak, ezek közt a csanádmegyei K ö k é n y e s n e k, melyek az idő viszontagságai miatt idegen kezekre jutottak, eladományozása és bitórlása ellen az 1625: LX. t.-c. értelmében óvást emelt,<sup>5</sup> világos, hogy K ö k é n y e s alatt csak pusztát érthetett, ép' úgy, mint a mellette említett Gy u l a (helyesen Giola = Gyólya) és K ö p e c h á z a (helyesen Kotucháza) alatt is. Gy ö r f i az óvásban felsorolt igen nagyszámu birtokoknak, melyek 44 helységben feküdtek, nem kizárólagos ura volt, mert néhány év mulva az ó c s o n g r á d - és c s a n á d - 1636. megyei jószágai b a M o c s á r t Erzsébetet, ö z v. I l o s v a i I s t v á n n é t is birtokosnak találjuk, ki azok elfoglalása ellen L e l e s z e n szintén tiltakozott.<sup>6</sup> 1636.

<sup>1</sup> Csongr.vm. megy. jk. LXXXIX. 819. sz. V. lt. Rvi. 3. a. cs. 30. sz. V. tjk. VIII. 201.

<sup>2</sup> Az 1814-diki uradalmi gyámi összeírás.

<sup>3</sup> Rákos János és társai panaszlevelők 1843. májusból. V. lt. Rvi. 10. cs. 161. sz.

<sup>4</sup> Szederkényi, Hevesm. tört. III. 328.

<sup>5</sup> Az egri kápt. bizonyítványa az óvásról 1631. dec. 7-ről, hitel. átiratban a gróf Károlyi nemzetség bpesti ltrában, 35. fiók, 4. sz.

<sup>6</sup> A leleszi konvent bizonyítványa az óvásról 1631. dec. 7-ről, hiteles átiratban a gróf Károlyi nemzetség bpesti ltrában, 35. fiók, 4. sz.